

УДК 339.9:327
DOI: 10.60022/3(4)-43S

Ішейкін Тимур Євгенович

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної
Полтавський державний аграрний університет, Україна
Ishcheikin Tymur
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Markina Department of Management
Poltava State Agrarian University, Ukraine
ORCID: 0000-0002-9311-6904

Куліченко Вікторія Олександрівна

здобувач вищої освіти
Полтавський державний аграрний університет, Україна
Kulichenko Viktoriia
student
Poltava State Agrarian University, Ukraine
ORCID: 0009-0007-9297-2526

Філоненко Катерина

здобувач вищої освіти
Університетський коледж Корка, Ірландія
Filonenko Kateryna
student
University College Cork (UCC), Ireland
ORCID: 0009-0000-4895-6261

СУЧАСНІ ГЕОПОЛІТИЧНІ ВИКЛИКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

Анотація. У статті досліджено сучасні геополітичні виклики та їх вплив на розвиток зовнішньоекономічної діяльності України. Проаналізовані різні наукові підходи до трактування сутності поняття «геополітика». Запропоновано авторське визначення поняття «геополітика». Проаналізовано ключові фактори трансформації міжнародних економічних відносин, зокрема військово-політичні конфлікти, глобальну економічну нестабільність, енергетичні ризики та зміни у світових ланцюгах постачання. Визначено особливості структурної трансформації українського експорту, зміну географії торговельних партнерів та адаптацію національної економіки до нових гео економічних умов. Окрему увагу приділено ролі інтеграційних процесів з Європейським Союзом, розвитку альтернативних логістичних маршрутів та цифровізації економічних процесів. Проаналізовані наслідки сучасних геополітичних викликів для зовнішньоекономічної діяльності України та запропоновані шляхи їх подолання в умовах геополітичної нестабільності.

Ключові слова: геополітика, зовнішньоекономічна діяльність, міжнародна торгівля, економічна безпека, глобальні виклики, Україна.

CURRENT GEOPOLITICAL CHALLENGES AND THEIR IMPACT ON UKRAINE'S FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

Abstract. The article examines modern geopolitical challenges and their impact on the development of Ukraine's foreign economic activity. Various scientific approaches to the interpretation of the essence of the concept of «geopolitics» are analyzed. The author's definition of the concept of «geopolitics» as a separate scientific direction that studies the influence of economic, geographical, technological, political factors on international relations, foreign policy of countries and the distribution of power in the world is proposed. The main geopolitical challenges of today are analyzed, including military--political conflicts, energy crises, trade wars, migration crises, cyber threats and changes in global supply chains. The peculiarities of the structural

transformation of Ukrainian exports, the change in the geography of trading partners and the adaptation of the national economy to new geo-economic conditions are determined. Thus, the main foreign trade partner of Ukraine is the EU with the largest share in the export and import of Ukraine. Particular attention is paid to the role of integration processes with the European Union, the development of alternative logistics routes and the digitalization of economic processes. The consequences of modern geopolitical challenges for Ukraine's foreign economic activity are analyzed, namely: increased human losses, destruction of infrastructure, economic decline, increase in energy prices, economic instability, social tension, infrastructure overload, inflation, restructuring of supply chains. Ways to overcome them in conditions of geopolitical instability are proposed, in particular through the active use of international diplomacy and international sanctions, the development of renewable energy and the diversification of suppliers; implementation of integration programs for migrants and international cooperation; negotiating, seeking consensus and diversifying international commodity markets.

Keywords: geopolitics, foreign economic activity, international trade, economic security, global challenges, Ukraine.

Постановка проблеми Сучасна світова економіка характеризується високим рівнем взаємозалежності між державами, що обумовлює значний вплив геополітичних процесів на міжнародну торгівлю та економічний розвиток. Геополітичні конфлікти, трансформація світового економічного порядку, зміни у системі міжнародних відносин та посилення економічної конкуренції між країнами формують нові умови функціонування національних економік.

Для України питання впливу геополітичних факторів на зовнішньоекономічну діяльність є особливо актуальним. Економіка держави значною мірою залежить від міжнародної торгівлі, експорту сировинних ресурсів, аграрної продукції та промислових товарів. Водночас військові конфлікти, санкційна політика, енергетичні ризики та порушення логістичних ланцюгів суттєво впливають на ефективність функціонування зовнішньоекономічного сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Проблематика геополітики та її впливу на міжнародну економіку досліджувалася багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями, зокрема: Дикань В.Л., Боровик Ю.Т., Полякова О.М.[1], Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Барановська М.О [2], Мазаракі А.А., Мельник Т.М [3], Білорус О.Г.[4], Гальчинський А.С.[5], Кругман П., Обстфельд М., Меліц М.[6], Портер М. [12], Болдвін Р. [13]. У своїх працях науковці досліджували проблеми та тенденції розвитку міжнародних економічних відносин, зовнішньоекономічної діяльності підприємств, міжнародної торгівлі, світової економіки, геоekonomіки та глобальні трансформації у світовій економіці.

Метою статті є дослідження сучасних геополітичних викликів та визначення їх впливу на розвиток зовнішньоекономічної діяльності України.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному обґрунтуванні впливу сучасних геополітичних викликів на розвиток зовнішньоекономічної діяльності України в умовах глобальної нестабільності. У статті систематизовано основні геополітичні фактори, що визначають трансформацію міжнародних економічних відносин України, зокрема військово-політичні конфлікти, енергетичні ризики, зміни логістичних маршрутів, санкційну політику та процеси регіональної інтеграції. Проаналізовані наслідки сучасних геополітичних викликів для зовнішньоекономічної діяльності України та запропоновані шляхи їх подолання в умовах геополітичної нестабільності.

Практична цінність дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів органами державної влади, суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та науковими установами для формування ефективної зовнішньоекономічної політики України. Запропоновані рекомендації можуть бути застосовані для мінімізації впливу геополітичних ризиків на експортно-імпортні операції, диверсифікації міжнародних ринків збуту, удосконалення логістичних ланцюгів та зміцнення конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку.

У процесі написання статті були використані такі загальнонаукові **методи як:** аналіз – під час аналізу теоретичних основ, сучасних наукових підходів до визначення сутності понять геополітика, геополітичних викликів та причини їх виникнення; табличний метод – для ілюстрації результатів дослідження, методи абстрагування та узагальнення – для обґрунтування висновків дослідження.

Виклад основного матеріалу. У сучасній науковій літературі геополітик розглядається як сукупність політичних, економічних та стратегічних факторів, які визначають поведінку держав на міжнародній арені. В умовах глобалізації геополітичні процеси безпосередньо впливають на розвиток міжнародної торгівлі, інвестиційні потоки та функціонування світових ринків. Геополітичні фактори визначають просторову організацію економічних процесів, формування торговельних союзів та напрямів

економічного співробітництва.

Існують різні наукові підходи до трактування сутності поняття «геополітика» (табл. 1).

Таблиця 1

Наукові підходи до трактування сутності поняття «геополітика»

№	Науковий підхід	Представники	Сутність підходу	Ключові характеристики
1	Класичний географічний	Ф. Ратцель, Р. Челлен	Залежність політики від географічного положення	Територія, ресурси, простір
2	Геостратегічний	А. Мехен, Х. Маккіндер	Боротьба за контроль територій	Heartland, морська могутність
3	Ідеологічний	К. Хаусхофер	Інструмент державної ідеології	Обґрунтування експансії
4	Реалістичний	Г. Моргентау	Боротьба за владу і вплив	Баланс сил, національні інтереси
5	Економічний	І. Валлерстайн	Світова економічна система	Центр–периферія
6	Цивілізаційний	С. Гантінгтон	Взаємодія цивілізацій	Культурні конфлікти
7	Критичний	Дж. О’Туатейл	Геополітика як дискурс	Аналіз наративів
8	Інтегративний	Сучасні дослідники	Комплексний підхід	Мультидисциплінарність

Джерело: складено авторами за даними [1,2,3,4,5,6]

Так науковці Ф. Ратцель, Р. Челлен розглядають геополітику як залежність політики від географічного положення країни. Ключовими елементами геополітики постають територія, ресурси та простір. А. Мехен, Х. Маккіндер пов’язують геополітику з боротьбою за контроль територій. Ключовим елементом даного підходу стає морська та військова могутність країни. К. Хаусхофер розуміє геополітику як окремий інструмент державної ідеології, використовуючи який можна виправдати експансію по відношенню до інших країн. Г. Моргентау вважає, що геополітика – це боротьба за владу і вплив на світові процеси. Ключовими елементами у даному підході виступають національні інтереси та баланс сил. І. Валлерстайн розглядає геополітику як світову економічну систему, в якій більш економічно розвинуті країни (центр) здійснюють вплив (економічний, політичний, військовий) на менш розвинуті (периферія). С. Гантінгтон трактує геополітику як взаємодію між цивілізаціями (Схід та Захід, Європа та Азія). В основі цієї взаємодії стають культурні особливості різних країн світу (мова, традиції, віросповідання). Дж. О’Туатейл розуміє геополітику не як науку про владу та простір, а як соціально-сконструйований дискурс, який формується через політичні, медійні та академічні практики. Ключовими елементами даного підходу виступають аналіз наративів, виявлення пропаганди та інформаційних маніпуляцій, оцінка ролі медіа у формуванні геополітики. Більшість сучасних науковців використовують комплексний підхід при визначенні сутності поняття геополітика, у якому розглядають дане поняття як сукупність технологічних, політичних, економічних, соціальних та географічних чинників, які утворюють цілісну динамічну систему, яка постійно піддається змінам. На нашу думку, геополітика – це окремий науковий напрям, що вивчає вплив економічних, географічних, технологічних, політичних чинників на міжнародні відносини, зовнішню політику країн та розподіл влади у світі.

Зовнішньоекономічна діяльність держави є важливим елементом економічної політики, який забезпечує інтеграцію національної економіки у світовий економічний простір. Серед основних геополітичних викликів, які впливають на економічний розвиток держав, можна виділити:

- військові конфлікти,
- економічні санкції,
- енергетичні кризи,
- торговельні війни
- трансформацію глобальних економічних альянсів.

Військові конфлікти призводять до значних економічних втрат, руйнування інфраструктури та порушення торговельних зв’язків. Так, розпочата у лютому 2022 року повномасштабна військова агресія РФ проти України призвела до значних матеріальних та людських втрат та стала найбільшим військовим конфліктом у Європі з часів другої Світової війни. За оцінками Світового банку, Єврокомісії та ООН прямі матеріальні збитки України внаслідок військових дій перевищують 170 млрд. дол. США, а потреба у відновленні становить понад 500 млрд. дол. США [7]. На жаль, втрати постійно зростають через триваючі бойові дії та руйнування інфраструктури.

Економічні санкції – це примусові комерційні та фінансові обмеження, що застосовуються державами або міжнародними організаціями (ООН, ЄС) проти інших країн, груп чи осіб для зміни

їх політики або у якості покарання за порушення міжнародного права [5]. Так, протягом 2022-2026 рр. США суттєво посилили санкції проти Ірану, а саме: обмеження експорту нафти на світові ринки, замороження фінансових активів за кордоном, обмеження доступу до фінансових ринків. Наслідками такої санаційної політики для світової економіки стали зростання світових цін на нафту (через скорочення обсягів видобутку), перебудова енергетичних ринків, зміна торговельних потоків, посилення економічної нестабільності (зростання інфляції, падіння доходів населення).

Енергетичні кризи, у свою чергу, впливають на стабільність функціонування промисловості та транспортної системи. Так розпочата США спільно з Ізраїлем у лютому 2026 року військова операція проти Ірану призвела до стрімкого зростання цін на нафту та нафтопродукти, зростання світової інфляції, підвищення витрат на логістику та блокування світових логістичних маршрутів (Ормузька протока). Нафта марки Brent на момент початку воєнного конфлікту між США та Іраном подорожчала на 60-70% за барель (з 70 дол. США/барель до 120 дол. США/барель), за прогнозами експерта з енергетичної політики аналітичного центру Razom We Stand Максима Гардуса можливе подальше удорожчання до 200 дол. США/барель, якщо війна між США, Ізраїлем та Іраном не завершиться найближчими місяцями [14]. У свою чергу зростання цін на паливні енергоресурси прискорило глобальну інфляцію – відбулося зростання цін у більшості країн світу на транспортні послуги, продукти харчування, виробництво, тощо. Не обійшла стороною паливна криза і Україну, так протягом січня–травня 2026 року вартість пального зросла у середньому на 24 %, найбільше подорожчало дизпаливо (+ 45,48%), бензин та газ продемонстрували зростання на 24,3 % та 23,9 % відповідно [11].

Торговельні війни являють собою економічне протистояння між країнами у результаті якого вони вводять мита, обмеження або заборони (ембарго) на експорт/імпорт з метою захисту власної економіки [5,6]. Так протягом 2018-2020 рр. між США та Китаєм відбулася торговельна війна, яка призвела до введення США мита на китайські товари у розмірі 25 % (у переліку зазначалося понад 1300 найменувань товарів) на загальну суму 50 млрд. дол. США. Китай у відповідь ввів дзеркальне мито 25% на американські товари (понад 120 найменувань) на загальну суму 16 млрд. дол. США. Новий виток загострення у торговельній війні між США та Китаєм стався на початку 2025 року. Так США ввели нові 10% мита на китайський імпорт, з можливістю підвищення до 100%, а також обмежили доступ китайським компаніям до критичних технологій. Китай, у свою чергу, планує встановити обмеження щодо експорту рідкоземельних елементів до США. Згідно звітів МВФ за 2023-2025 рр., світова економіка після десятиліть інтеграції стає фрагментованою на окремі зони впливу: «Захід» (США) та «Схід» (Китай), а зростання світового ВВП за прогнозами ОЕСР (Організація економічної співпраці та розвитку) сповільниться у 2026 році з 3,2% до 2,9% [8,9].

Трансформація глобальних економічних альянсів передбачає зміну структури міжнародних торговельних та інвестиційних блоків під впливом воєнних конфліктів, торговельних війн та санкцій. Так на сьогодні у світі існують декілька міжнародних торговельних блоків, що здійснюють істотний вплив на розвиток світової торгівлі та економіки. Серед них можна виділити ЄС (27 країн Європи) – 20% у світовій торгівлі, БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай та Сінгапур) з часткою у світовій торгівлі 18 %, USMCA (США, Мексика та Канада) – майже 30 % світового ВВП. Сучасні економічні блоки формують не один глобальний ринок, а декілька конкуруючих економічних центрів, які ведуть постійну боротьбу за владу у регіонах та вплив на світові геополітичні процеси [15].

Також важливим фактором є трансформація глобальних ланцюгів постачання. Компанії та держави дедалі частіше диверсифікують джерела постачання сировини та виробництва, що сприяє формуванню нових економічних центрів.

Геополітичні процеси суттєво змінили структуру зовнішньоекономічної діяльності України. Значна частина торговельних потоків була переорієнтована на країни Європейського Союзу, що сприяло посиленню економічної інтеграції з європейським ринком (табл. 2).

Таблиця 2

Основні зовнішньоторговельні партнери України в експорті (2023–2025 рр.)

Країна / регіон	роки					
	2023		2024		2025	
	обсяг, млрд \$	частка, %	обсяг, млрд \$	частка, %	млрд \$	частка, %
ЄС (загалом)	23,4	63	24,5	65	21,8	50
Польща	4,7	13	5,0	13	4,8	10
Китай	2,4	6	3,0	8	2,8	6
Туреччина	2,5	7	2,7	7	2,6	5
Румунія	2,0	5	2,2	6	2,1	4

Продовження таблиці 2

Німеччина	1,6	4	1,8	5	1,7	3
Італія	1,5	4	1,6	4	1,5	3
Іспанія	1,3	4	1,4	4	1,3	3
Інші країни	8,0	22	8,5	22	8,0	16

Джерело: складено авторами за даними [9,10,12,13]

Як бачимо, протягом 2023-2025 рр. основними торговельним партнерами у експортній діяльності України виступали такі країни як: ЄС, Польща, Китай, Туреччина, Румунія, Німеччина, Італія та ін. Так у 2023 році частка ЄС у загальному обсязі експорту України становила 23,4 млрд. дол. США або 63%, Польщі – 4,7 млрд. дол. США або 13% загального експорту, Китаю – 2,4 млрд. дол. США або 6%, Туреччини – 2,5 млрд. або 7%, Румунії – 2 млрд. дол. США або 5%, Німеччини – 1,6 млрд. дол. США або 4 %, Італії – 1,5 млрд. дол. США або 4 % відповідно.

У 2025 році загальний обсяг експорту України складав 40,3 млрд. дол. США (+ 4,3 млрд. дол. США або +11,9 % у порівнянні з 2023 роком) Так експорт України до ЄС у 2025 році становив 21,8 млрд. дол. США або понад 50% від загального обсягу, до Польщі – 4,8 млрд. дол. США або 10%, до Китаю – 2,8 млрд. дол. США або 6 %, до Туреччини – 2,6 млрд. дол. США, до Румунії 2,1 млрд. дол. США або 4%, до Німеччини – 1,7 млрд. дол. США або 3%, до Італії – 1,5 млрд. дол. США або 3% від загального експорту відповідно. Зростання показників експорту у країни ЄС свідчить про поглиблення співпраці між Україною та ЄС, а також про її поступову інтеграцію у європейський економічний простір [12,13].

Щодо імпорту України, можна відзначити, що протягом 2023-2025 рр. він поступово зростав і у 2025 році склав 84,8 млрд. дол. США (табл. 3, табл. 5)

Таблиця 3

Основні зовнішньоторговельні партнери України в імпорті (2023–2025 рр.)

Країна / регіон	роки					
	2023		2024		2025	
	обсяг, млрд \$	частка, %	обсяг, млрд \$	частка, %	обсяг, млрд \$	частка, %
ЄС (загалом)	32,5	39	42,8	40	39,6	40
Китай	10,4	14	12	15	19	15
Польща	5,5	8	7	8	8	8
Німеччина	4,6	7	5,5	7	6,6	7
Туреччина	3,4	4	4,2	4	4,1	4
США	2,2	4	3,5	3	3,5	3
Італія	2,3	3	2,6	3	2,7	3
Інші країни	15	21	16	20	16	20

Джерело: складено авторами за даними [9,10,12,13]

У порівнянні з 2023 роком збільшення становить 21,3 млрд. дол. США (+33,5% до 2023 року). Так основними торговельними партнерами України у імпорті виступали такі країни як: ЄС, Китай, Польща, Німеччина, Туреччина, США та ін. Так у 2023 році обсяг імпорту з ЄС становив 28 млрд. дол. США або 39 % загального обсягу, а у 2025 році цей показник уже сягнув 39,6 млрд. дол. США (40 % загального обсягу). Також в 2025 році у порівнянні з 2023 роком зросли обсяги імпорту з Китаю (+20%), Польщі (+11,6%), Німеччини (+12%), Туреччини (+10%), США (+12%), Італії (+13%) та ін. (+6,6%). Дані показники говорять про високу залежність української економіки від імпортних товарів, а також про слабкість внутрішнього виробництва внаслідок часткового руйнування об'єктів промислової інфраструктури та зростання торгового дефіциту: сальдо зовнішньоторговельного обороту у 2025 році склало – 44,5 млрд. дол. США [12,13].

Якщо ж аналізувати темпи зростання експорту України протягом 2023-2025 рр. (табл.4) , то можна побачити, що у 2024 році вони становили 15,5%, у 2025 році спостерігаємо падіння до – 3,12% . Ці показники свідчать про падіння обсягів виробництва зокрема сільгосппродукції), руйнування виробничої інфраструктури та порушення ланцюгів постачання в умовах воєнного стану.

Таблиця 4

Темпи зростання експорту України протягом 2023-2025 рр.

Роки	Обсяг експорту	Темпи зростання
2023	36 млрд. дол. США	-
2024	41,6 млрд. дол. США	15,5 %
2025	40,3 млрд. дол. США	- 3.12 %

Джерело: складено авторами за даними [10,12,13,17,18]

Що стосується темпів зростання імпорту, ми бачимо зростання 11,3 % у 2024 році у порівнянні з 2023 роком або у абсолютному виразі + 7,2 млрд. дол. США (табл. 5).

Таблиця 5

Темпи зростання імпорту України протягом 2023-2025 рр.

Роки	Обсяг імпорту	Темпи зростання
2023	63,5 млрд. дол. США	-
2024	70,7 млрд. дол. США	11,3 %
2025	84,8 млрд. дол. США	19,9 %

Джерело: складено авторами за даними [10,12,13,17,18]

У 2025 році відбулося зростання на 19,9 % у порівнянні з 2024 роком або в абсолютному виразі + 14,1 млрд. дол. США. Наведені показники з одного боку свідчать про високу імпортозалежність країни, а з іншого про поступове зростання товарообороту та попиту на окремі категорії товарів (автомобілі, електронні пристрої, смартфони, тощо)

Важливим напрямом розвитку стало формування нових логістичних маршрутів, зокрема через країни Центральної та Східної Європи. Також значно зросла роль дунайських портів та сухопутних транспортних коридорів. Українські підприємства активно адаптуються до нових умов ведення міжнародного бізнесу, впроваджують цифрові технології, оптимізують логістичні процеси та диверсифікують ринки збуту.

Подальший розвиток зовнішньоекономічної діяльності України залежить від стабілізації геополітичної ситуації, відновлення економічної інфраструктури, посилення інтеграції з міжнародними економічними організаціями та швидкої і ефективної адаптації до наслідків сучасних геополітичних викликів (табл. 6).

Таблиця 6

Геополітичні виклики, їх наслідки та шляхи подолання

Геополітичний виклик	Наслідки	Шляхи подолання
Військові конфлікти та війни	Людські втрати, руйнування інфраструктури, економічний спад	Міжнародна дипломатія, санкції, миротворчі місії
Енергетична криза	Зростання цін на енергоносії, економічна нестабільність	Розвиток відновлюваної енергетики, диверсифікація постачання
Глобальна зміна клімату	Стихійні лиха, зниження врожайності, міграція населення	Екологічна політика, скорочення викидів, міжнародні угоди
Міграційні кризи	Соціальна напруга, перевантаження інфраструктури	Інтеграційні програми, міжнародне співробітництво
Кіберзагрози	Витік даних, економічні збитки, порушення безпеки	Посилення кібербезпеки, міжнародна координація
Економічні санкції та торговельні війни	Порушення ланцюгів постачання, інфляція	Переговори, диверсифікація ринків

Джерело: складено авторами за даними [15,16]

Окрім зазначених вище геополітичних викликів таких як військові конфлікти, енергетичні кризи, економічні санкції та торговельні війни, варто відзначити зростання кіберзагроз, глобальну зміну клімату (збільшення шкідливих викидів в атмосферу, зниження урожайності, стихійні лиха) та міграційні кризи, спричинені військовими конфліктами. Шляхами подолання перелічених геополітичних ризиків можуть стати:

- використання міжнародної дипломатії та економічних санкцій;

- розвиток відновлюваної енергетики та диверсифікація постачальників;
- міжнародні угоди у сфері екологічного захисту та скорочення обсягів викиду шкідливих речовин;
- програми інтеграції для мігрантів та міжнародне співробітництво;
- посилення кібербезпеки та міжнародна координація у сфері протидії кіберзагрозам;
- переговори, пошук консенсусу та диверсифікація міжнародних ринків.

Важливу роль відіграватиме розвиток інноваційної економіки, цифровізація бізнес-процесів, залучення іноземних інвестицій та модернізація промисловості. Особливого значення для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України набуває диверсифікація експорту, розвиток високотехнологічних галузей та підтримка малого і середнього бізнесу, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність [5,6].

Висновки. Сучасні геополітичні виклики суттєво впливають на розвиток зовнішньоекономічної діяльності України. Військово-політичні конфлікти, глобальна економічна нестабільність та енергетичні ризики формують нові умови функціонування міжнародної торгівлі. Водночас ці виклики стимулюють модернізацію економіки, розвиток нових торговельних партнерств та інтеграцію України у європейський економічний простір. Реалізація ефективної державної політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності сприятиме підвищенню конкурентоспроможності української економіки та зміцненню її позицій на світових ринках.

Література

1. Дикань В.Л., Боровик Ю.Т., Полякова О.М. *Міжнародні економічні відносини* : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 384 с. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Барановська М.О. *Зовнішньоекономічна діяльність підприємств* : навч. посіб. Одеса : Атлант, 2021. 298 с.
2. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Барановська М.О. *Зовнішньоекономічна діяльність підприємств* : навч. посіб. Одеса : Атлант, 2021. 298 с.
3. Мазаракі А.А., Мельник Т.М. *Міжнародна торгівля* : підручник. Київ : Київський нац. торг.-екон. ун-т, 2023. 512 с.
4. *Світова економіка* : підручник / за ред. О.Г. Білоруса. Київ : КНЕУ, 2021. 616 с.
5. Гальчинський А.С. *Геоэкономика та глобальні трансформації*. Київ : Либідь, 2022. 472 с.
6. Krugman P., Obstfeld M., Melitz M. *International Economics: Theory and Policy*. 12th ed. New York : Pearson, 2023. 800 p. ISBN 978-1-292-40971-9.
7. *Global Economic Prospects 2024*. Washington, DC : World Bank Publications, 2024. 210 p. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/a9e24256-baf8-45bb-9075-75e437e1d6f7/content>
8. *World Economic Outlook 2024*. Washington : IMF, 2024. 250 p. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2025/>
9. *Economic Outlook 2024*. Paris : OECD Publishing, 2024. 300 p. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2_d8814e8b-en.html
10. Міністерство економіки України. *Звіт про стан зовнішньої торгівлі України у 2024 році*. Київ, 2025. 120 с. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/c002eb6c-48b5-4e33-b819-53c8c2ea237b?lang=uk-UA&title=UkrainskiiEksport2024>
11. Індекс Мінфін. Ціни на пальне в Україні URL: <https://index.minfin.com.ua/> (дата звернення: 08.04.2026).
12. Державна служба статистики України. *Зовнішня торгівля України товарами та послугами : статистичний збірник*. Київ, 2024. 150 с. URL: <https://stat.gov.ua/uk> (дата звернення: 08.04.2026).
13. Державна митна служба України. Офіційний вебпортал Держмитслужби України. URL: <https://customs.gov.ua/en/statistika-ta-reiestri#statistika> (дата звернення: 08.04.2026).
14. Гардус М. Ціна нафти може злетіти вище \$200 за барель: експерт озвучив найгірший сценарій // Главред. 2026. 12 березня. URL: <https://glavred.net/economics/cena-nefti-mozhet-vzletet-vyshe-200-za-barrel-ekspert-ozvuchil-hudshiy-scenariy-10748360.html> (дата звернення: 08.04.2026).
15. Porter M. *Competitive Advantage of Nations*. New York : Free Press, 2019. 896 p. DOI: 10.1002/cir.3880010112.
16. Baldwin R. *The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization*. Cambridge : Harvard University Press, 2020. 344 p.
17. European Commission, 2025. Trade policy review 2025. Brussels: 180 p. URL: <https://www.europeanpapers.eu/europeanforum/european-commission-trade-policy-review-effectiveness-sustainable-development-chapters>
18. *World Trade Statistical Review 2025*. Geneva : WTO, 2025. 220 p. URL: WTO Statistical Review URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/world_trade_statistics_e.htm

References

1. Dykhan, V.L., Borovyk, Y.T. and Poliakova, O.M. (2022) Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny. Kyiv: *Tsentr uchbovoi literatury*. 384 p.
2. Kozak, Y.H., Lohvinova, N.S. and Baranovska, M.O. (2021) Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstv. Odesa: Atlant. 298 p.
3. Mazaraki, A.A. and Melnyk, T.M. (2023) Mizhnarodna torhivlia. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics. 512 p.
4. Bilorus, O.H. (ed.) (2021) Svitova ekonomika. Kyiv: *KNEU*. 616 p.
5. Halchynskiy, A.S. (2022) Heoekonomika ta hlobalni transformatsii. Kyiv: *Lybid*. 472 p.
6. Krugman, P., Obstfeld, M. and Melitz, M. (2023) International economics: Theory and policy. 12th edn. New York: Pearson. 800 p.
7. World Bank (2024) Global economic prospects 2024. Washington, DC: World Bank Publications. 210p. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/a9e24256-baf8-45bb-9075-75e437e1d6f7/content>
8. International Monetary Fund (2024) World economic outlook 2024. Washington, DC: IMF. 250 p. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2025/>
9. OECD (2024) Economic outlook 2024. Paris: OECD Publishing. 300 p. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2_d8814e8b-en.html
10. Ministry of Economy of Ukraine (2025) Report on Ukraine's foreign trade in 2024. Kyiv. 120 p. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2024-issue-2_d8814e8b-en.html
11. Minfin Index (n.d.) Fuel prices in Ukraine. Available at: <https://index.minfin.com.ua/> (Accessed: 08 April 2026).
12. State Statistics Service of Ukraine (2024) Foreign Trade in Goods and Services of Ukraine: Statistical Yearbook. Kyiv. Available at: <https://stat.gov.ua/uk> (Accessed: 08 April 2026).
13. State Customs Service of Ukraine (2025) Official website of the State Customs Service of Ukraine: statistics section. Available at: <https://customs.gov.ua/en/statistika-ta-reiestri#statistika> (Accessed: 08 April 2026).
14. Gardus, M. (2026) 'Oil price may rise above \$200 per barrel: expert outlines worst-case scenario', *Glavred*, 12 March. Available at: <https://glavred.net/economics/cena-nefti-mozhet-vzletet-vyshe-200-za-barrel-ekspert-ozvuchil-hudshiy-scenariy-10748360.html>
15. Porter, M.E. (2019) The competitive advantage of nations. New York: *Free Press*. 896 p.
16. Baldwin, R. (2020) The great convergence: Information technology and the new globalization. Cambridge: Harvard University Press. 344 p.
17. European Commission (2025) Trade policy review 2025. Brussels: European Commission. 185 p. URL: <https://www.europeanpapers.eu/europeanforum/european-commission-trade-policy-review-effectiveness-sustainable-development-chapters>
18. World Trade Organization (2025) World trade statistical review 2025. Geneva: WTO. 220p. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/world_trade_statistics_e.htm

Отримано: 14.03.2026

Прийнято до публікації: 14.04.2026

Опубліковано: 15.04.2026